

ERHVERVSJURA

Ny lov mod identitetstyve kan give bagslag for ofrene

PERSONLIGT: En ny lov betyder, at en borger kan advare virksomheder mod at give borgeren selv kredit. Formålet er at bremse svindel begået via identitetstyverier, men loven åbner for en risiko for at blive ramt af krav fra virksomheder, hvis man ikke har advaret dem og rammes af identitetstyveri.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut, IECC,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Måske føler nogle trang til at gøre brug af en helt ny service, der blev udbudt pr. 1. januar 2017. Det kan naturligvis også være, at der er nogle, der ærgrer sig over, at muligheden ikke er kommet noget før. Fra den dag blev det nemlig muligt at sige til alverden:

»Jeg vil gerne advare mod at give mig kredit«.

Baggrunden for den nye regel er desværre lidt mere dystert end et moderat, julebejstret overforbrug. En hel del mennesker har således været udsat for, at andre har brugt deres personlige oplysninger til at skaffe sig varer på kredit – eller med et lidt for bredt udtryk: stjålet deres identitet.

Det kan på mange måder være uhyre indgribende og frustrerende at opleve, at andre – typisk på nettet – optræder, som om de var en anden, end de faktisk er. De mennesker, der har oplevet at få misbrugt deres identitet, ved, at det kan være næsten umuligt at slippe ud af igen. Selvom man får nye kredittkort m.v., vil "tyven" stadig kunne optræde som en selv, idet han eller hun typisk vil have kendskab til cpr-nummer, gamle pasnumre, fødested, højde, hårfarve osv. Med lidt behændighed på Facebook, LinkedIn eller lignende vil "tyven" kunne få suppleret grundoplysningerne med helt private oplysninger.

"Heldigvis" vil identitetstyve meget ofte bruge de personlige oplysninger til at begå kriminalitet. Det er naturligvis ikke ligefrem "heldigt", men alligevel. Man er så pludselig offer for en forbrydelse, og politiet vil have mulighed for at gå ind og hjælpe i form af efterforskning m.v. Mere problematisk er det, når "tyven" nøjes med at "nasse" på ens identitet, skriver blogindlæg med videre i offerets navn, hænger andre ud i offerets navn og lignende. Her er politiet ret hjælpeløse – og det samme er den nye cpr-ordning, selvom overskriften for lovændringen netop er "identitetstyveri".

Det har tidligere – i hvert fald helt overordnet – været drøftet, om det skulle kunne være muligt at få et helt nyt

cpr-nummer, hvis man var udsat for, at andre misbrugte ens oprindelige. Af mange grunde er man imidlertid veget tilbage fra en sådan løsning, der da også ville være et radikalt brud med hele ideen bag personnummeret, nemlig at man havde en unik registrering i alle henseender uanset, om man skiftede navn, adresse, udseende og lignende. Det er bl.a. dette, der er forudsætning for, at man kan lave registerforskning, hvor f.eks. lægevidenskabelige forskere kan arbejde med store populationer og følge ens helbredsudvikling gennem hele livet.

Den lov, der trådte i kraft den 1. januar, forsøger i stedet at afhjælpe en del af problemstillingen ved, som nævnt, at gøre det muligt at advare omverdenen om, at den ikke skal give én kredit. Ved at gå ind på borger.dk kan man »få indsat en markering i cpr om, at vedkommende ønsker at advare mod kreditgivning i vedkommendes navn«, som det siges i lovteksten.

Private virksomheder vil have adgang til denne del af cpr-registeret og vil også kunne få oplysningerne i forbindelse med services, de allerede abonnerer på, således at de meget hurtigt i forbindelse med en kreditgivning eller långivning kan tjekke, om borgeren har indsat en sådan advarsel.

Det er imidlertid ikke mu-

ligt for borgeren at markere, om han eller hun har aktiveret advarslen, fordi den pågældende har fået stjålet f.eks. sit sygesikringsbevis, hvor ens cpr-nummer jo står på, eller om det er gjort, fordi den pågældende frygter sin egen svaghed i relation til at købe alt for voldsomt ind på kredit eller optage alt for letsindige forbrugslån. Både Forbrugerrådet Tænk, Det Kriminalpræventive Råd og Finans & Leasing havde da også i deres høringssvar over lovforslaget anbefalet, at det var muligt at adskille de to situationer. Dette blev imidlertid ikke imødekommet – bortset fra, at man i det endelige lovforslag havde nedtonet bemærkninger om den situation, at markeringen skyldtes, at en borger ikke ville sætte sig selv i en ydelig kredit- eller låneklemme.

Uanset grunden er det altid muligt at gå ind og fjerne advarslen, som det blev sagt i lovbemærkningerne, hvis man f.eks. står lige over for at skulle optage et lån eller købe en vare på kredit.

Er der indsat en kreditadvarsel ved en kundes cpr-nummer, vil det være op til virksomheden selv, hvordan den skal reagere på det.

Der er for så vidt intet i vejen for, at virksomheden vælger at trække på skulderen og yde lånet eller give kreditten alligevel. Gør den imidlertid det, risikerer den naturligvis selv at miste

penge, men derudover vil det kunne skade virksomheden ved en efterfølgende vurdering.

Som det siges i lovbemærkningerne: »vil dette kunne indgå som et moment ved den efterfølgende vurdering af, om virksomheden har udvist den fornødne agtpågivenhed i forbindelse med at sikre sig identiteten på den person, som virksomheden har indgået en låne- eller kreditaftale med f.eks. i forbindelse med, at en borger over for virksomheden påberåber sig at have været udsat for identitetsmisbrug«.

Ud over det forhold, at det altså er frivilligt for virksomheden, hvordan den vil forholde sig til en eventuel advarsel, er det også frivilligt for borgeren, om denne vil aktivere advarslen efter f.eks. at have været udsat for et tyveri af sine personlige oplysninger.

I den forbindelse var det magtpåliggende for bl.a. Forbrugerombudsmanden og Det Kriminalpræventive Råd, at borgerens undladelse af at aktivere advarslen ikke måtte kunne bruges imod denne senere. Man kunne f.eks. forestille sig, at en virksomhed kunne finde på at kræve erstatning af borgeren, hvis virksomheden havde sendt varer på kredit til en "identitetstyv", og borgeren ikke havde advaret mod kreditgivning.

Social- og Indenrigsmini-

”

Man kunne f.eks. forestille sig, at en virksomhed kunne finde på at kræve erstatning af borgeren, hvis virksomheden havde sendt varer på kredit til en "identitetstyv", og borgeren ikke havde advaret mod kreditgivning.

steriets bemærkninger til den bekymring er imidlertid ikke alt for klare. Først fremhæves, at det er en frivillig ordning, men herefter anfører ministeriet:

»Det er ikke hensigten med lovforslaget at regulere, hvilken betydning den foreslåede mulighed for i cpr at få registreret en markering om, at en borger ønsker at advare mod kreditgivning i vedkommendes navn skal tillægges ved en efterfølgende stillingtagen til hæftelsesforholdene henholdsvis ansvarsforholdene i et konkret retsforhold. Stillingtagen til hæftelsesforholdene henholdsvis ansvarsforholdene i konkrete retsforhold henholder således i sidste instans under domstolene på baggrund af navnlig almindelige privatretnlige regler.«

Bortset fra, at det naturligvis er indlysende rigtigt, at den endelige afgørelse i en konkret sag henhører under domstolene, kunne man dog godt mene, at der på dette punkt var tale om et ikke-svar mere end om et svar. Der havde således ikke været noget i vejen for, at ministeriet, som det skete med den omvendte situation: borgeren har aktiveret advarslen, men virksomheden er ligeglad, som gengivet ovenfor, kunne tilkænde give en holdning eller et udgangspunkt.

Man må jo således sige, at lovgiver har gjort borgeren en bjørnetjeneste (i den egentlige betydning), hvis den borger, der ikke aktiverer advarslen, senere vil kunne stilles til ansvar for at have undladt at gøre det. Også i det perspektiv ville det have været ønskeligt, om man kunne markere, hvorvidt advarslen skyldtes identitetstyveri eller dårlig økonomi. Det er således ikke svært at forestille sig en borger, der har mistet sine legitimationsoplysninger ikke i og med advarslen ønsker at give indtryk af, at han eller hun ikke er en god betaler og af den grund lader være.

Et identitetstyveri kan begynde ved, at man får stjålet sit sygesikringsbevis.

Foto: Johnny Frederiksen/Polfoto